

EUROPA ȘI ROMÂNIA—ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ

I. SPAȚIUL EUROPEAN ȘI SPAȚIUL ROMÂNESC

I. Spațiul European

- Suprafața Europei: 10.170.000 km²; 7.05% din uscatul Terrei (este penultimul continent ca suprafață).
- Populația: peste 700 milioane loc; 12.5% din populația Terrei, este pe locul 3 după Asia și America)

a. Poziția geografică, limitele:

- este situată în întregime în emisfera N, între Capul Nord (71⁰ lat. N.) și capul Marroqui (la 36⁰ lat. N.) și se desfășoară pe 4.000 km N → S în V = Capul Roca (9⁰ long. V), iar în E Munții Ural (67⁰ long. E) → se desfășoară pe 7.000 km V → E.
- formează cu Asia o masă continentală; Europa apare ca o prelungire a Asiei, ca o mare peninsulă (ambele aparțin de placa tectonică Eurasiatică).

Europa - limite:

- N: Oceanul Arctic;
- S: Marea Neagră și Marea Mediterană;
- V: Oceanul Atlantic;
- E: Munții Ural, fluviul Ural, Marea Caspică și Munții Caucaz.

b) Țărmurile sunt foarte crestate (au 80.000 km lungime) și sunt variate genetic;

• principalele articulații:

- **peninsule:** Scandinavia, Iutlanda, Kola (în Nord), Iberică, Italică, Balcanică, Pelopones, Crimeea (în Sud), Bretagne (în Vest)

- **insule:** Islanda, Arhipelagul Britanic (cu insulele M. Britanie, Irlanda, Hebride, Orkney, Shetland), Arhipelagul Azore în Oc. Atlantic (aparține Portugaliei). Arhipelagul Canare în Oc. Atlantic în lungul țărmului Africii, cu principala insulă Tenerife (aparține Spaniei), Baleare (Spania), Corsica (Franța), Sicilia și Sardinia (Italia) Creta și Arhipelagurile Ciclade și Sporade (aparțin Greciei), Cipru și Malta.

- **golfuri:** Biscaya (Oc. Atlantic), Botnic, Finic (la Marea Baltică), Odessa (la M. Neagră), Genova și Lyon (la M. Mediterană);

- **strâmtoari:** Calais (între Europa și M. Britanie), Gibraltar (între M. Mediterană și Oc. Atlantic), Bosfor și Dardanele (între M. Neagră, M. Marmara, M. Mediterană), Kerçi (între M. Azov și M. Neagră)

• Tipuri de țărmuri:

- **cu fiorduri:** specifice regiunilor litorale înalte care au fost modelate de ghețari. Fiordurile sunt vechi văi glaciare invadate de apele mării și au aspectul unor golfuri înguste cu pereți înalți și abrupti. Cunoscute sunt cele de pe țărmul Norvegiei în Pen. Scandinavia.

- **cu riass:** s-au format în zone cu munți și podișuri ușor înălțate. Se caracterizează prin golfuri ramificate ce pătrund adânc, pe cursul văilor, pe uscat. Se întâlnesc în NV Spaniei.

- **cu canale sau de tip dalmațian.** Se întâlnesc în regiunile deluroase sau muntoase cu structura cutată, iar cutele sunt orientate paralel cu țărmul. Prin înaintarea liniei de țărm, văile și depresiunile au devenit canale, între care au rămas culmile ca insule. Se întâlnesc pe țărmul estic al M. Adriatice (Dalmația);

- **cu lagune:** specifice câmpiilor litorale joase. Sunt lacuri formate prin bararea cu aluviuni a unor vechi golfuri. Se găsesc pe țărmul românesc al M. Negre (complexul lagunar Razim- Sinoe), al Mării Baltice, în N. Poloniei;

- **cu limane:** se formează prin bararea gurilor de vărsare a apelor curgătoare ce se varsă în mări (se întâlnesc pe țărmul Mării Negre în România și Ucraina)

- **cu delte:** la gurile de vărsare ale unor fluvii, unde platforma litorală este extinsă. Formarea deltei este determinată de mai mulți factori: existența unei mari cantități de aluviuni aduse de fluviu, lipsa mareelor; panta redusă a fluviului; curenții marini determină formarea de grinduri. Exemple: deltele fluviilor Volga, Rhon, Rin, Tibru, Dunăre;

- **cu estuare:** la gurile de vărsare larg deschise în zone cu marea puternice; la flux curenții mareici erodează malurile, iar la reflux se retrage spălând aluviunile și lărgind gura de vărsare. Exemplu: estuarele Tamisei, Senei, Elbei.

II. Spațiul românesc

a. Poziția geografică, puncte extreme, granițe, vecini. Poziția geografică pe Glob

România este situată în Emisfera Nordică și respectiv în Emisfera Estică, la intersecția paralelei de 45⁰ latitudine nordică cu meridianul de 25⁰ longitudine estică, în zonă temperată.

• Poziția geografică în Europa:

Țara noastră se află în partea de S - E a Europei Centrale, la distanțe aproximativ egale de Munții Ural (E) - 2600 km, Oceanul Atlantic (V) - 2700 km, Oceanul Arctic (N) - 2800 km și mai aproape de Marea Mediterană (S) - 1000 km. Astfel, România prezintă un climat continental de tranziție și două limite fitogeografice:

- limita de est a pădurilor de foioase

- limita de nord a viței de vie

• Punctele extreme :

- N: Horodiștea (48⁰15'6'')

- S: Zimnicea (43⁰ 37'7'')

În latitudine, teritoriul românesc se desfașoară pe circa 5⁰:

- E: Sulina (29⁰ 41'24'')

- V: Beba Veche (20⁰ 15' 44'')

În longitudine, teritoriul României se desfașoară pe 9⁰.

• **Granițele** au o lungime totală de 3149.9 km, din care peste 800 km granița fluvială (Dunăre, Prut, Tisa), peste 1000 km este granița terestră și peste 247 km granița maritimă.

• **Vecinii României:** la Nord Ucraina (între Halmeu și Păltiniș), la Sud Bulgaria (între Pristol și Vama Veche), la Est Republica Moldova (între Păltiniș și Reni), Ucraina (între Reni și vărsarea brațului Chilia în Marea Neagră), în Sud - Est Marea Neagră.

2. România– țară carpato- danubiano- pontică și central- europeană:

• Tara carpatică

- 2/3 din lanțul carpatic se află pe teritoriul României (28% din suprafața țării) - Munții Carpați au influențat geneza celorlate forme de relief;

- Munții Carpați reprezintă un baraj orografic pentru masele de aer oceanice, generează nuanțe climatice și topoclimatice;

- Carpații, prin resursele lor, au favorizat dezvoltarea social- economică a țării;

- M-ții Carpați sunt un factor natural care a contribuit la geneza poporului român oferind locuire și protecție.

● **Țară dunăreană:**

- Dunărea este "regele fluviilor europene", cel mai important fluviu european deoarece traversează Europa de la vest la est, străbate 10 state și 4 capitale.

- Limitează teritoriul țării pe o lungime de 1075 km (38% din lungimea cursului său de 2860 km).

- Colectează 98 % din rețeaua hidrografică a țării.

- Dunărea este o importantă axă de concentrare umană și economică, principala cale de navigație a țării, are un important potențial hidroenergetic, este principala regiune de pescuit, irigații, alimentarea localităților, a industriei, etc.

● **Țară pontică:**

- Lungimea țărmului este de 247 km.

- Prin Marea Neagră sunt facilitate legăturile economice cu Oceanul Planetar.

- România face parte din gruparea C.E.M.N. (Cooperarea Economică a Mării Negre).

- Apele marine dețin resurse piscicole iar platforma continentală are zăcăminte de hidrocarburi.

● **Țară central - europeană:**

Legătura cu Europa Centrală este dată de elemente fizice (Carpații, Dunărea, influențele biopedoclimatice) și umane.

EVALUARE

I. Scrieți răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

1. Cel mai nordic punct al Europei este.....
2. Cel mai sudic punct al Europei este.....
3. Teritoriul României este traversat de paralela.....
4. Țărmurile Europei au o lungime de.....
5. La est România se învecinează cu

II. Localizați pe hartă și notați:

1. strâmtorile numerotate cu a, b, c.

a.....

b.....

c.....

2. peninsulele numerotate cu A, B, C, D,

E.

A.....

B.....

C.....

D.....

E.....

3. insulele numerotate cu 1, 2, 3, 4, 5.

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

3. Scrieți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru afirmațiile de mai jos:

1. Granița maritimă a României este de :

a. 800 km;

b. 1000 km;

c. 247 km;

d. 250 km

2. Europa se întinde spre răsărit până la:

a. Marea Neagră;

b. Munții Ural;

c. Peninsula Kola;

d. Asia Mică

3. Insula Corsica se află în:

a. Marea Nordului;

b. Oceanul Atlantic;

c. Marea Baltică;

d. Marea Mediterană

4. Dunărea formează granița României pe o lungime de:

a. 1075 km;

b. 2860 km;

c. 975 km;

d. 1050 km

